

Голові разової спеціалізованої вченої ради
державного некомерційного підприємства
«Державний університет
«Київський авіаційний інститут»,
доктору наук з державного управління,
професору, професору кафедри публічного
управління та адміністрування Факультету
економіки та бізнес-адміністрування
ЛЕЛЕЧЕНКО Анжелі Павлівні

РЕЦЕНЗІЯ

**завідувачки кафедри логістики Факультету транспорту і логістики,
доктора економічних наук, професора СМЕРІЧЕВСЬКОЇ Світлани
Василівни на дисертацію ПАРХОМЕНКО Людмили Миколаївни на тему:
«Трансформація державного регулювання закупівель інжинірингових та
консалтингових послуг у будівництві», представлену на здобуття ступеня
доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та
адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та
адміністрування»**

Актуальність теми дисертації Пархоменко Людмили Миколаївни зумовлена низкою факторів, які визначають її важливість у контексті сучасної економічної, соціальної та управлінської реальності. Сфера інжинірингових та консалтингових послуг у будівництві є важливим сегментом національної економіки, який безпосередньо впливає на якість інфраструктурних проєктів. Враховуючи значні обсяги бюджетних коштів, які спрямовуються на фінансування будівельних проєктів (стор. 2-3 дисертації), ефективне регулювання цієї сфери є ключовим завданням державної політики. Недостатня прозорість та неефективність механізмів закупівель призводять до фінансових втрат і зниження якості виконуваних робіт. У контексті реформування публічних закупівель та євроінтеграційних зобов'язань України постає необхідність адаптації законодавчих і нормативних механізмів до європейських стандартів. Це особливо важливо з огляду на специфіку закупівель нематеріальних послуг, складність визначення критеріїв їхньої якості та високі корупційні ризики у будівельній сфері. Раціональне державне регулювання закупівель є запорукою прозорого використання бюджетних коштів, підвищення довіри до державних інституцій та створення конкурентного ринку. Саме тому наукове дослідження процесів трансформації цієї системи є своєчасним і має значну практичну цінність.

Наукова новизна результатів дослідження. Дослідження відзначається високим рівнем наукової новизни та практичної значущості. Наукова новизна дисертації Л.М. Пархоменко полягає у комплексному теоретико-

методологічному обґрунтуванні та практичній розробці механізмів трансформації державного регулювання закупівель інжинірингових і консалтингових послуг у будівництві.

Одним із головних результатів новизни роботи є запропонований авторкою комплексний механізм державного регулювання закупівель інжинірингових та консалтингових послуг у будівництві, який охоплює весь цикл закупівельної діяльності – від стратегічного планування до постконтрактного моніторингу та інтегрує цифрові інструменти оцінювання і контролю (с.183, рис.3.3).

Робота є інноваційною у своїй галузі, оскільки вперше запропоновано концептуальну багаторівневу модель державного регулювання закупівель, яка враховує міжнародний досвід, національні особливості та сучасні управлінські підходи. Це робить дослідження особливо цінним для розв'язання існуючих проблем у цій сфері. Важливим візуальним відображенням запропонованих наукових підходів є рис. 3.4 (с. 201), де подано структурно-функціональну модель механізму державного регулювання закупівель, що демонструє його системність та інноваційність.

Авторкою удосконалено підходи до оцінювання ефективності закупівельних процедур через систему кількісних і якісних показників (с.193-195); напрями розвитку нормативно-правового забезпечення, що включають гармонізацію законодавства з правом ЄС, удосконалення механізмів оскарження, посилення контролю за виконанням договорів, а також аналіз судової практики, що вказує на потребу вдосконалення механізмів захисту прав учасників (с.129–131).

Здобувачкою надано теоретико-методологічне обґрунтування трансформації публічних закупівель з урахуванням цифровізації та інноваційних технологій (ProZorro, блокчейн, Big Data, AI) (с. 170–171, рис. 3.1; с. 173–175).

Заслуговує на увагу представлений у дисертації аналіз міжнародної практики регулювання закупівель (стор. 161-165), зокрема в країнах ЄС, Великій Британії, США та Канаді. Ці приклади свідчать про те, що впровадження інноваційних підходів, таких як цифровізація процесів та стандартизація процедур, дозволяє досягти більшої ефективності. Для України важливо адаптувати цей досвід до національних реалій.

Таким чином, результати дисертаційного дослідження формують цілісну наукову концепцію трансформації державного регулювання закупівель інжинірингових і консалтингових послуг у будівництві, що має як теоретичне, так і практичне значення. Запропоновані автором моделі та інструменти поєднують національну специфіку з міжнародними стандартами (ЄС, FIDIC), враховують сучасні цифрові технології та інституційні механізми. Це дозволяє розглядати результати дослідження як вагомий внесок у розвиток науки з

публічного управління та важливий практичний орієнтир для вдосконалення системи публічних закупівель в Україні.

Практична значущість дослідження. Робота має вагоме прикладне значення. Запропоновані рекомендації впроваджені у діяльність наукових і професійних організацій, про що свідчить відповідна довідка. Авторка розробила рекомендації щодо вдосконалення нормативно-правової бази та впровадження цифрових інструментів управління, які можуть бути використані у практиці державних органів (стор. 160-166). Результати можуть бути використані органами державної влади при формуванні політики у сфері публічних закупівель. Матеріали дослідження придатні для використання у навчальному процесі підготовки фахівців у сфері публічного управління.

Методи дослідження, використані в дисертаційній роботі. У дисертації Л.М. Пархоменко застосовано комплекс методів, адекватних темі та завданням дослідження. Історичний та структурно-функціональний методи використано для аналізу становлення системи публічних закупівель і механізмів її функціонування, інституціональний – для оцінки нормативно-правового забезпечення. Системний підхід дозволив комплексно розглянути взаємозв'язки економічних, правових і організаційних чинників, а порівняльний аналіз забезпечив зіставлення української практики з міжнародним досвідом (ЄС, FIDIC, США, Канада). Функціональне моделювання стало основою для розробки авторських моделей удосконалення закупівель, тоді як статистичний аналіз дав змогу оцінити динаміку та тенденції розвитку ринку інжинірингових і консалтингових послуг у будівництві.

Зв'язок дисертаційної роботи з науковими програмами, планами та темами. Дослідження виконане в межах науково-дослідної теми кафедри публічного управління та адміністрування Державного університету «Київський авіаційний інститут» – «Теоретико-методологічні засади трансформації публічного управління в умовах дії воєнного стану та післявоєнного відновлення» (ДР 0125U002024) та відповідає стратегічним завданням держави у сфері публічного управління та адміністрування, спрямованих на підвищення ефективності та прозорості системи публічних закупівель у будівництві.

Оцінка змісту дисертаційної роботи та її завершеність. Дисертаційна робота Л.М. Пархоменко «Трансформація державного регулювання закупівель інжинірингових та консалтингових послуг у будівництві» є масштабним дослідженням, яке виконане у відповідності до обраної спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». Структура дисертації є логічно виваженою та відповідає вимогам до наукових праць такого рівня

Робота ґрунтується на сучасних методологічних підходах: системному, інституціональному, порівняльному, структурно-функціональному аналізі. Використано широкий масив наукових джерел, законодавчих актів України та ЄС, міжнародних стандартів (зокрема FIDIC).

Авторка чітко обґрунтовує актуальність теми у зв'язку з воєнними викликами, потребами післявоєнного відновлення, гармонізацією з європейським правом. Визначено об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження, розкрито наукову новизну й практичне значення отриманих результатів. Важливо, що результати дисертації підтверджені апробацією у наукових конференціях та впровадженням у практичну діяльність організацій.

У першому розділі (с. 30–88) здобувачкою викладено теоретичні та нормативні засади державного регулювання закупівель, проведено історико-правовий аналіз становлення системи публічних закупівель в Україні, виокремлено етапи її розвитку, окреслено слабкі місця у законодавстві. Значущим є уточнення понятійного апарату (визначення «державного регулювання закупівель інжинірингових і консалтингових послуг», «інжинірингових послуг у будівництві» та «консалтингових послуг у будівництві»), що формує міцну теоретичну основу для подальших досліджень.

Розділ 2 (с. 90–159) присвячено аналізу сучасного стану ринку послуг в Україні. Авторка аргументовано показує проблеми: низьку конкуренцію, фрагментарність нормативної бази, відсутність критеріїв оцінки якості, обмежений доступ малого й середнього бізнесу до процедур. Важливим є акцент на ролі Антимонопольного комітету України як органу оскарження (с. 111–140). Позитивною рисою є залучення порівняльного аналізу з практикою ЄС, США, Канади, що дозволяє виробити адаптовані для України рішення (с. 140–159).

У розділі 3 (с. 161–205) запропоновано концептуальні засади трансформації системи закупівель, шляхи цифровізації процесів, інтеграції міжнародних стандартів, формування багаторівневої моделі регулювання.

Розділ 3 дисертаційної роботи (с. 161–205) є найбільш прикладним і цінним. Авторка пропонує концептуальні засади трансформації процедур закупівель (с. 161–176); цифровізацію процесів (використання Big Data, штучного інтелекту, блокчейн-рішень); впровадження багатокритеріального оцінювання пропозицій; створення багаторівневої моделі державного регулювання (державний, регіональний, місцевий рівні) з урахуванням європейських стандартів і FIDIC (с. 185–205).

Висновки (с. 207–214) узагальнюють результати роботи, містять комплекс рекомендацій для органів державної влади, Кабінету Міністрів України та спеціалізованих організацій. Висновки узгоджені із завданнями дослідження і логічно випливають із викладеного матеріалу.

Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових результатів, висновків та рекомендацій сформульованих у дисертаційній роботі. Наукові результати та висновки, подані у дисертаційній роботі Л.М. Пархоменко, відзначаються високим рівнем обґрунтованості та достовірності. Це підтверджується кількома ключовими аспектами. У роботі застосовано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів – історичний, структурно-

функціональний, інституціональний, системний, порівняльний аналіз, функціональне моделювання та статистичний аналіз. Це забезпечує всебічне дослідження предмета, поєднання теоретичних та емпіричних підходів, що підсилює обґрунтованість висновків. Авторка залучила 175 найменувань наукових і нормативних джерел, охопивши як українські, так і зарубіжні публікації, акти права ЄС, міжнародні стандарти (FIDIC, UNCITRAL, OECD). Це дозволяє зіставити національний і світовий досвід та надати рекомендаціям комплексного характеру. У дисертації проведено аналіз динаміки та структури ринку інжинірингових і консалтингових послуг, виявлено системні проблеми (низька конкуренція, фрагментарність нормативної бази, обмеження доступу МСП) (с. 111–140). Використання фактичних даних та статистики підтверджує достовірність зроблених висновків.

Достовірність авторських підходів підтверджується тим, що вони спираються на узагальнення міжнародних практик і водночас пропонують власні рішення – зокрема багаторівневу модель регулювання закупівель та комплексний механізм управління повним циклом закупівель. Важливим показником достовірності є впровадження результатів у діяльність НДІ, консорціумів та професійних асоціацій (довідки про впровадження). Це свідчить, що рекомендації мають не лише теоретичну цінність, але й практично перевірені.

Основні положення дисертації апробовані на міжнародних і всеукраїнських конференціях (2022–2025 рр.), а також опубліковані у 5 статтях у фахових виданнях категорії «Б» та у матеріалах конференцій (с. 14–16). Це підтверджує наукову валідність і схвалення академічною спільнотою.

Результати, висновки та рекомендації, сформульовані у дисертації Пархоменко Л.М., є обґрунтованими, достовірними та такими, що відповідають сучасним науковим і практичним вимогам у сфері публічного управління. Вони спираються на комплексне використання методів дослідження, широкий аналіз джерел, підтверджені апробацією та впровадженням у практичну діяльність.

Дискусійні положення та зауваження. Відзначаючи в цілому достатній рівень наукових здобутків дисертантки та обґрунтованість переважної більшості результатів дослідження, слід зазначити певні дискусійні моменти.

1. Недостатня деталізація адаптації міжнародного досвіду до українських реалій. Хоча авторка приділила значну увагу аналізу закордонних практик, відсутній розгляд специфічних механізмів їх імплементації в Україні. Наприклад, варто було б детальніше розкрити шляхи адаптації міжнародних контрактних форм FIDIC до українського законодавства (стор. 160).

2. Обмеження у висвітленні антикорупційних заходів. У роботі зазначено, що інжинірингові проекти є сприятливим середовищем для корупційних ризиків (стор. 166, 189). Проте недостатньо розглянуто конкретні інструменти та механізми запобігання корупції в системі публічних закупівель.

3. У роботі недостатня увага приділена екологічним аспектам. Майже не висвітлено питання екологічної стійкості закупівель, що є важливим у сучасному контексті розвитку будівельної галузі.

4. Авторка вказує на відсутність стандартизованої документації для закупівель (стор. 189). Однак, у роботі не запропоновано конкретних шаблонів чи прикладів, які могли б вирішити цю проблему.

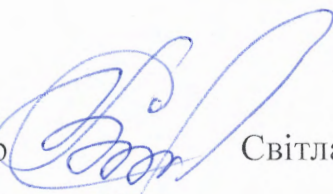
Втім, зазначені зауваження не применшують наукової цінності проведеного дослідження

Загальна оцінка дисертаційного дослідження. Дисертаційна робота Пархоменко Л.М. на тему «Трансформація державного регулювання закупівель інжинірингових та консалтингових послуг у будівництві» є актуальним і ґрунтовним дослідженням, що виконане на високому науковому рівні та має практичну цінність. Наукові положення, результати, висновки та рекомендації, наведені у дисертації, є достовірними та обґрунтованими, підтверджені апробацією на наукових конференціях, публікаціями у фахових виданнях та впровадженням у практичну діяльність.

Виходячи з вищевикладеного вважаю, що подана дисертаційна робота в повній мірі відповідає вимогам спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року №261 (зі змінами), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44 (зі змінами), а її авторка заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент:

завідувачка кафедри логістики
Факультету транспорту і логістики,
доктор економічних наук, професор

Світлана СМЕРЧЕВСЬКА

